

Propunerile Institutului de Economie, Finanțe și Statistică al AȘM privind măsurile în vederea asigurării securității alimentare a țării

Provocările curente ale securității alimentare în Republica Moldova au două dimensiuni principale.

Prima dimensiune caută să mențină și să sporească abilitatea Republicii Moldova de a înfrunța solicitările alimentare naționale. Aceasta presupune asigurarea necesităților prin producția agricolă proprie, importul produselor alimentare care nu pot fi produse eficient în Moldova și exportul produselor care dispun de avantaje comparative.

A doua dimensiune caută să reducă inegalitățile în creștere, dar și extinderea sărăciei în cadrul majorității populației din Republica Moldova, care se manifestă prin asigurarea inadecvată și instabilă cu produse alimentare, lipsa puterii de cumpărare, rețeaua insuficientă de susținere instituțională, gestionarea insuficientă a situațiilor de urgență și șomajul.

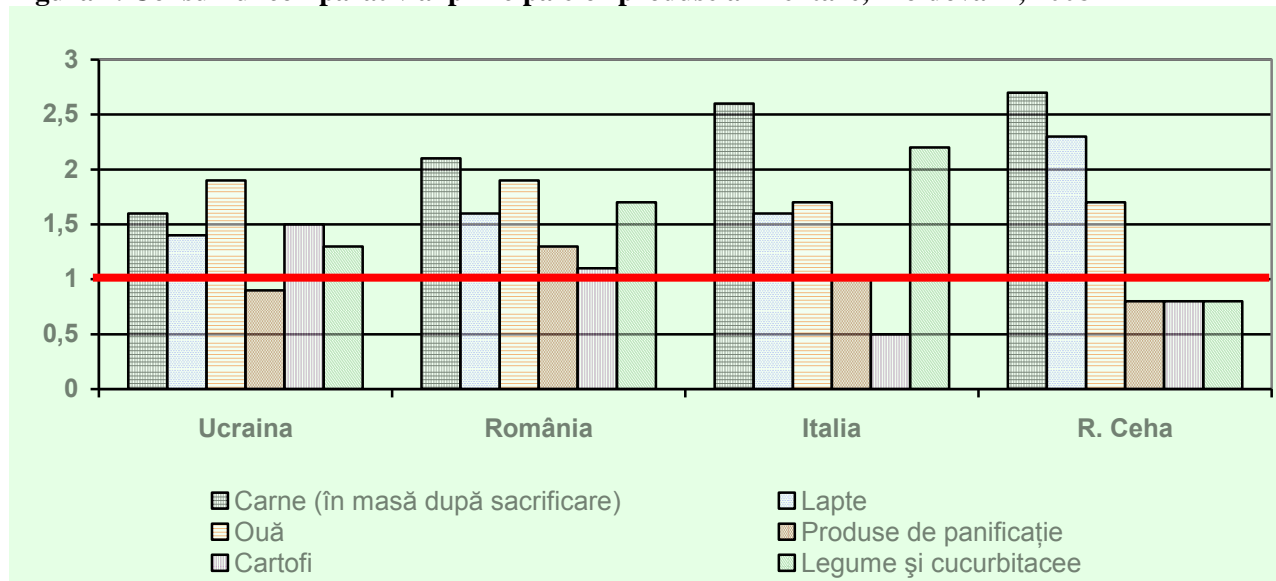
La nivel național, Republica Moldova este asigurată cu produse alimentare. Republica produce principalele produse alimentare, exportă surplusurile de produse alimentare și importă ceea ce este necesar pentru a satisface necesitățile alimentare ale populației țării.

Indicatorii de securitate alimentară demonstrează că în Republica Moldova nivelul consumului produselor pe cap de locuitor s-a stabilizat în ultimii ani. Totodată nivelul actual de consum este cu mult mic decât în țările limitrofe sau în alte țări din regiune.

Dacă luăm în considerare doar țările limitrofe - România și Ucraina, atunci se observă că în Ucraina în mediu pe cap de locuitor se consumă cu 60% mai multă carne, cu 40% mult lapte, cu 90% mai multe ouă, cu 30% mai multe legume și cucurbitacee și cu 50% mai mulți cartofi. Doar la capitolul **produse de panificație** în țara vecină se consumă cu 10% mai puțin decât în Republica Moldova. Cu referință la România, situația este în mare măsură similară. Astfel, în România se consumă în mediu pe cap de locuitor de 2,1 ori mai multă carne, cu 60% mai mult lapte, cu 90% mai multe ouă, cu 30% mai multe produse de panificație, cu 10% mai mulți cartofi și cu 70% mai multe legume și cucurbitacee. Comparativ cu alte țări europene diferența este și mai mare (vezi figura 1).

Nivelul redus al consumului principalelor produse alimentare comparativ cu alte țări europene limitrofe, dar și mai îndepărtate, parțial, poate fi explicat prin reducerea producției și instabilitatea acesteia. Astfel, luând ca punct de reper anul 1995, producția de carne s-a redus cu 42%, de lapte cu 9%, de cartofi cu 31%, de legume și cucurbitacee cu 7%. În această perioadă au fost înregistrate creșteri ale volumelor de producție la ouă cu 10 la sută și la grâu cu cca. 54 la sută. Dar și în pofida unor creșteri, producția agricolă este instabilă și supusă influenței mai multor factori naturali și în special a secetelor.

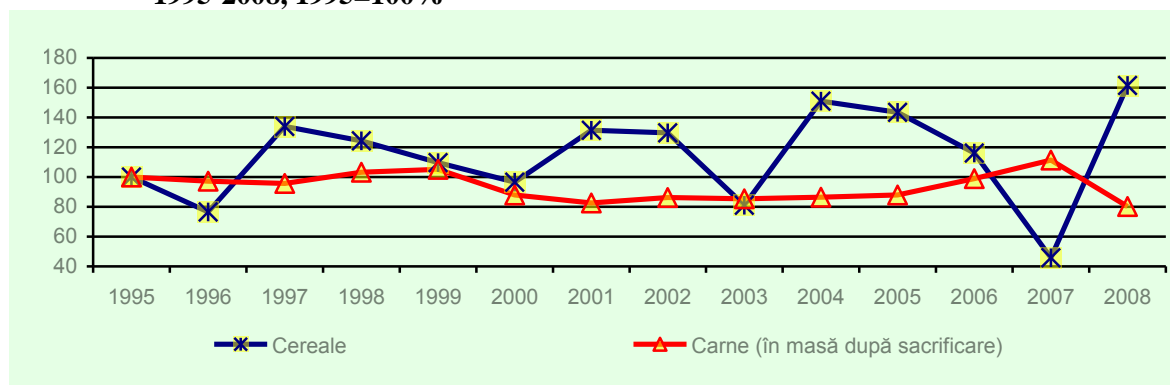
Figura 1. Consumul comparativ al principalelor produse alimentare, Moldova=1, 2008

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor BNS, 2010

Astfel, cele mai semnificative reduceri în producția de cereale sunt legate de impactul negativ al secetelor, cele mai recente fiind cele din anii 2003 și 2007 (vezi figura 2). Ca regulă, în anii următori după cei de secetă, se înregistrează reduceri semnificative sau stagnări ale volumului producției de origine animală.

Figura 2. Indicele de producție a principalelor produse alimentare în Republica Moldova, 1995-2008, 1995=100%

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor BNS, 2010

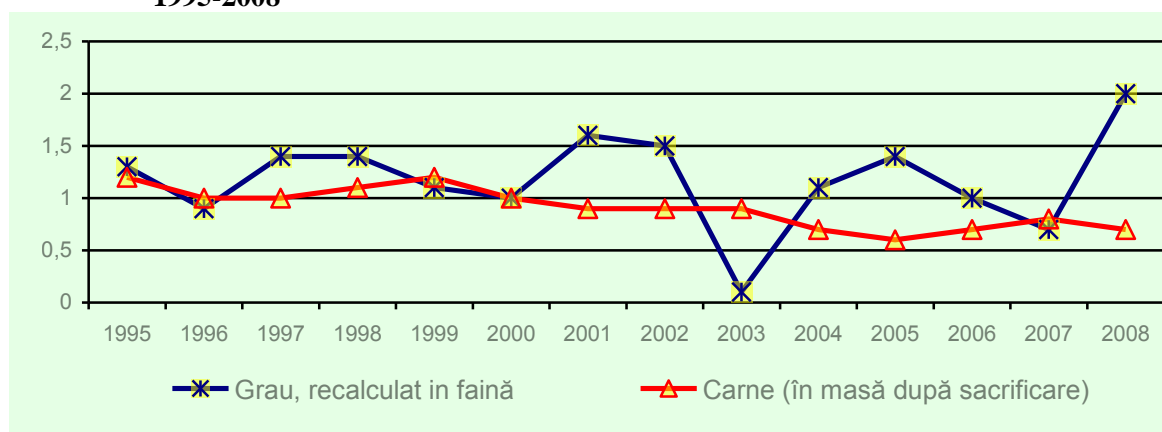
Ținând cont de tendințele consumului principalelor produse agricole pe cap de locuitor și de producția principalelor produse alimentare pe cap de locuitor în Republica Moldova, poate fi calculat și indicatorul de suficiență alimentară a țării, ca raportul dintre producția și consumul principalelor produse agricole pe cap de locuitor.

Analiza datelor disponibile ne prezintă o reducere semnificativă a acestui raport în anul 2008 comparativ cu anul 1995 aproape la toate grupele de produse alimentare luate în calcul cu excepția grâului și a ouălor. Dar dacă facem abstracție de nivelul excepțional al recoltei de grâu în anul următor după seceta din anul 2007, care poate fi explicată și prin rezervele de fertilizanți

rămase neutilizate în sol din anul secetos precedent, atunci se observă o reducere a acestui indicator la toate grupele de produse alimentare analizate, cu excepția ouălor.

Totodată se observă că la capitolul „Carne” producția locală nu acoperă necesarul pentru consumul populației începând cu anii 2000-2001 și nivelul acestui indicator are o tendință stabilă de scădere. Tendințe îngrijorătoare se observă la producția de lapte, care abia acoperă necesarul de consum al populației, dar și la producția de grâu, care în anii secetoși, atinge cote periculoase, care pot afecta securitatea alimentară a țării (vezi figura 3).

Figura 3. Raportul producție / consum al principalelor produse agricole pe cap de locuitor, 1995-2008

Sursa: Calculele autorilor în baza datelor BNS, 2010

La nivel global există un șir de riscuri care ar putea avea un impact deosebit de sever asupra securității alimentare a păturilor vulnerabile, care au o tendință de sporire în ultimii ani. Acestea cuprind:

- Riscul prețurilor înalte și volatile, care limitează consumul alimentar al populației, calitatea dietei, cheltuielile pentru sănătate și bunăstarea în general.
- Șocurile financiare și economice, care duc la pierderea locurilor de muncă, la scumpirea și reducerea accesibilității creditelor, precum și la scăderea cererii pentru produsele agricole.
- Impactul schimbărilor climatice, inclusiv creșterea incidenței fenomenelor adverse precum secetele și inundațiile, asupra scăderii recoltelor în țările în curs de dezvoltare vor amplifica insecuritatea alimentară.
- Riscurile de apariție a focarelor epidemice, epizootice și epifitice probabil că vor spori și se vor extinde concomitent cu urbanizarea, globalizarea și schimbările climatice.

Instabilitatea securității alimentare în plan mondial se reflectă în mod negativ și asupra satisfacerii necesităților populației Republicii Moldova în produsele alimentare autohtone de valoare energetică corespunzătoare și în asortimentul tradițional al rației de hrană.

Evenimentele recente pe piețele internaționale de cereale creează motive reale de îngrijorare în special pentru țările în curs de dezvoltare. Astfel conform revistei *Europe - Grains - Agribusiness - Jan 12 2011*, prețurile la grâu la bursa cerealiară din Paris **au crescut de circa 7 ori în perioada noiembrie 2009 – ianuarie 2011**. Prețurile mondiale la grâu în aceeași perioadă au crescut de circa **4 ori**. Această creștere a fost cauzată în mare măsură de efectele devastatoare ale secetei care a lovit spații largi din Rusia, dar și de **interdicțiile** impuse de guvernele Rusiei și Ucrainei la exportul cerealelor pentru a asigura securitatea alimentară a acestor țări.

În condițiile date, este rațional de a proteja piața internă de cereale de volatilitatea prețurilor pe piețele internaționale, dar și de exporturile masive de cereale în țările limitrofe. Metodele administrative de gestionare a pieței cerealelor au fost practicate în Republica Moldova în anii 2004 și 2008. Restricțiile la exportul de cereale impuse în acești ani agenților economici din Republica Moldova au permis stabilizarea pieței interne de cereale și asigurarea securității alimentare a țării.

Situația prezentă întrunește mai multe asemănări cu cea din anii menționați, fapt ce confirmă oportunitatea unor măsuri similare.

Concomitent, aceste măsuri administrative ar presupune și unele neajunsuri. Argumentele contra acestor măsuri pot fi următoarele:

- Reducerea veniturilor producătorilor agricoli, ceea ce a avut loc în anii 2004 și 2008.
- Rezilierea contractelor de livrare a cerealelor și sancțiunile respective impuse poate afecta credibilitatea agenților economici și imaginea generală a țării.

Situația din Republica Moldova se caracterizează prin creșterea continuă a prețurilor la resursele energetice, tarifele comunale dar și produsele alimentare. Creșterea prețurilor în țările limitrofe are ca consecință, sporirea comerțului trans-frontalier ilegal cu aceste produse. În condițiile date sunt necesare măsuri de urgență privind stabilizarea pieței interne în general și a pieței de produse cerealiere în particular.

În viziunea noastră, ***efectul negativ al măsurilor restrictive la exportul de cereale***, care vor fi luate în anul 2011 poate fi diminuat prin faptul că perioada lor de implementare se începe în perioada iernii și va fi relativ scurtă, până la recolta anului viitor.

Institutul de Economie, Finanțe și Statistică al AȘM